

Јасмина Франолић

# РАДНА СВЕСКА 3

Уз Граматику за трећи разред основне школе

# САДРЖАЈ

Уводна реч и водич кроз радну свеску .....	4
Обнављамо градиво другог разреда .....	6
Писање вишечланих географских назива .....	10
Писање имена народа .....	12
Збирне именице .....	14
Градивне именице .....	15
Научили смо о именицама .....	17
Присвојни придеви .....	18
Писање присвојних придева .....	19
Градивни придеви .....	21
Научили смо о придевима .....	22
Писање речце НЕ .....	23
Личне заменице .....	25
Глаголи .....	27
Лице и број глагола .....	29
Подела речи на крају реда .....	31
Управни говор .....	32
Неуправни говор .....	34
Писање сугласника Ј .....	36
Писање назива књига и часописа .....	37
Наводници .....	38
Писање назива празника .....	39
Скраћенице за мерне јединице .....	40
Разговор .....	41
Где, с ким и како разговарамо .....	43
Речи истог или сличног значења .....	45
Речи супротног значења .....	47
Речи које значе нешто умањено и нешто увећано .....	49
Основно и пренесено значење речи .....	51
Сажето препричавање .....	53
Причање о стварном доживљају .....	54
Причање нестварног доживљаја .....	56
Описивање људи .....	58
Описивање животиња .....	60
Описивање природе .....	62
Проширивање текста .....	64
Састављање приче на основу задатих речи .....	66
Састављање приче на основу речи које сами бирамо .....	68
Састављање приче на основу датог почетка .....	70
Састављање приче на основу датог краја .....	72
Промена становишта у причи .....	74

# УВОДНА РЕЧ И ВОДИЧ КРОЗ РАДНУ СВЕСКУ



Драги трећаци,

Пред вама је радна свеска у којој се налазе разноврсни задаци за утврђивање и примену стечених знања. Задаци су поређани од лакших ка тежим. Потребно је да сваки захтев пажљиво прочитате, па да тек онда приступите изради задатака. Ако вам нешто не буде јасно, потражите помоћ од Тоше у лекцији под истим називом у уџбенику.

На крају сваког вежбања налази се табела за самопроцену успешности и самосталности у раду. У њој ћете означавати колико сте задатке успевали да урадите самостално, односно уз нечију помоћ. Важно је да о томе размишљате, јер се напредује само ако се уоче и исправе начињене грешке.

Желим вам да уживате у раду и стеченим знањима!

Ауторка

# ЗБИРНЕ ИМЕНИЦЕ

1. Шта су збирне именице? Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) именице које означавају више предмета и бића са истом особином
- б) именице које означавају мноштво предмета или бића које опажамо као један скуп

2. Подвучи збирне именице у стиховима из песме „Септембар” Душана Костића.



У жутом ауту дође  
јесен, донесе грожђе.

И лишће мог јаблана  
позлати јесен рана...



3. Наведене именице распореди у табелу.

ТЕЛАД, СТЕНЕ, ПРУЋЕ, ТЕЛИЋИ, СТЕЊЕ, КОРЕНОВИ, ПРУТОВИ, КОРЕЊЕ

ЗАЈЕДНИЧКЕ ИМЕНИЦЕ	ЗБИРНЕ ИМЕНИЦЕ

4. Осмисли по једну реченицу у којој ћеш употребити збирну именицу онога што је приказано на слици.



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_

Разликујем и користим збирне именице.

Самостално

Уз помоћ

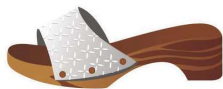


# ГРАДИВНИ ПРИДЕВИ

1. Испод сваке сличице напиши градивни придев који означава од чега је начињена приказана обућа.



патика



папуча



чизма



ципела

2. Допуни реченице одговарајућим градивним придевима.

Сир, кајмак и маслац спадају у \_\_\_\_\_ производе.  
(млеко)

Тати смо за рођендан купили нов \_\_\_\_\_ каиш.  
(кожа)

Мама је јуче носила лепу, светлоплаву \_\_\_\_\_ мараму.  
(свила)

Бака ми је поклонила своје \_\_\_\_\_ минђуше.  
(злато)

Око куће је постављена нова \_\_\_\_\_ ограда.  
(дрво)

Дека је негде заборавио своје омиљене \_\_\_\_\_ рукавице.  
(вуна)

Моја млађа сестра радо црта \_\_\_\_\_ бојама.  
(вода)

3. Градивни придев настао од именице **сребро** употреби у наведеним реченицама у сва три рода једнине.

У Народном музеју видели смо \_\_\_\_\_ пехар из времена цара Душана.

Маја је носила своју омиљену \_\_\_\_\_ наруквицу.

На хаљини је блистало велико, округло \_\_\_\_\_ дугме.

Препознајем градивне придеве.

Самостално

Уз помоћ

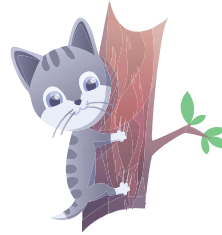
Умем правилно да употребим градивне придеве у реченици.

Самостално

Уз помоћ

# ГЛАГОЛИ

1. Испод сваке слике напиши шта маче ради.



\_\_\_\_\_

2. Заокружи глаголе у следећим реченицама.

Деда Станко орезује воћке.

Милош скупља одбачене гране.

Сунце се румени на небу.

Бака припрема вечеру за вредне раднике.

Ускоро ће сви сести за сто и вечерати.



3. Наведене глаголе разврстај у табелу.

СКАКАТИ СПАВАТИ УВЕНУТИ ЗАМИШЉАТИ  
КОПАТИ ПЕГЛАТИ СЕВАТИ КИШИТИ СЕДЕТИ

РАДЊА	СТАЊЕ	ЗБИВАЊЕ

4. Допуни реченице траженим врстама глагола.

Маја је \_\_\_\_\_ до продавнице. Убрзо након тога почело је да  
(радња)

\_\_\_\_\_. Маја се \_\_\_\_\_ и брзо \_\_\_\_\_  
(збивање) (стање) (радња)

до своје куће.

5. Подвучи глаголе у наведеном тексту, па их разврстај у табелу.

Прошлог месеца Дарко је добио кућног љубимца. У његов дом је стигао мали, зелени папагај Мики. Даркови родитељи донели су га у лепом, дрвеном кавезу.

Сваког дана Дарко прича са својим љубимцем. Даје му свежу храну и воду. Мики весело цвркуће. Дарко ће изненадити другаре – снимиће Микија и поставиће снимак на Јутјуб.



ПРОШЛО ВРЕМЕ	САДАШЊЕ ВРЕМЕ	БУДУЋЕ ВРЕМЕ

6. Наведене реченице напиши тако да глаголи буду у будућем времену.

Сутра славимо Мирин рођендан. Мама спрема послужење, а Мира и ја уређујемо собу. Тата из продавнице доноси сокове. Наш старији брат Мирко бира музику за забаву. Сви смо узбуђени и радосни.

---



---



---



---



---



---

Разликујем глаголе који означавају радњу, стање и збивање.

Самостално

Уз помоћ

Разликујем прошло, садашње и будуће време глагола.

Самостално

Уз помоћ

Умем правилно да употребим глаголе у реченици.

Самостално

Уз помоћ

# РЕЧИ КОЈЕ ЗНАЧЕ НЕШТО УМАЊЕНО И НЕШТО УВЕЋАНО

1. Речи са умањеним значењем заокружи плавом бојом, а речи са увећаним значењем црвеном. Једна реч је вишак.

облачић	рибетина	рупица	шалчина
зрачак	станица	ножурда	бубетина

2. У сваком од три скупа по једна реч је уљез. Подвуци те речи и на линијама испод скупова напиши како гласи њихово умањено значење.

цветак јастучак точак камичак пламичак	перце пиленце прасенце јаренце срце	књижица оловчица ножица крушчица мајица
<hr/>	<hr/>	<hr/>

3. Испод датих именица напиши одговарајуће облике за увећано значење.

ташна	змија	кромпир	флаша
-------	-------	---------	-------

---

4. Осим именица, умањено значење могу имати и придеви. У сваком пару речи заокружи ону која има умањено значење.

ТАНАНО

ТАНКО

СИЋУШНО

СИТНО

МАЛО

МАЛЕЦНО

5. У песми Душана Радовића „Мали живот“ подвуци све глаголе с умањеним значењем.

Док неко пије, ја пијуцкам.  
 Док неко гризе, ја грицкам.  
 Док неко глође, ја само глоцкам.  
 Док неко боде, ја само боцкам.

Док неко пева, ја певуцкам.  
 Док неко дрема, ја дремуцкам.  
 Док неко ради, ја радуцкам.  
 И тако, мало, ситно живуцкам.

6. Наведени текст препиши тако што ћеш уместо подвучених речи написати њихове увећанице.

Џин се вратио у своју кућу. Скинуо је чизме и опрао руке. У тањир је убацио шницлу. После је попио бокал воде и заспао.

Blank writing area for the exercise.

7. У следећим умањеницама крије се још по једна, састављена од истих слова. Откриј је и напиши у означеном пољу.

мушица

Blank box for the answer to the first word.

шачица

Blank box for the answer to the second word.

Чедица

Blank box for the answer to the third word.

кофица

Blank box for the answer to the fourth word.

Умем да одредим речи умањеног значења.

Самостално

Уз помоћ

Умем да одредим речи увећаног значења.

Самостално

Уз помоћ

Маја Димитријевић

# Радна свеска 3

Уз Читанку за трећи разред основне школе



# Водич

Наслов текста који је обрађен у Радној свесци

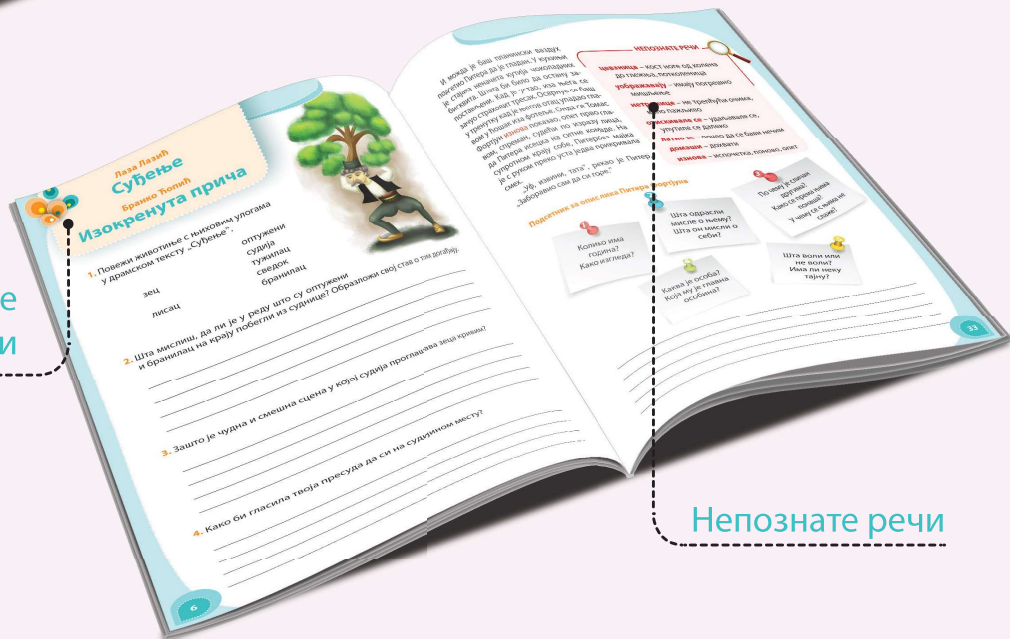


Задаци за проверу знања

Игре словима и сликама

Препоручени текстови за читање

Наслов текста који је обрађен у Читанци



Непознате речи

# Садржај

<b>Суђење</b>	Лаза Лазић	6
<b>Изокренута прича</b>	Бранко Ћопић	6
<b>Чардак ни на небу ни на земљи</b>	Народна бајка	9
<b>Баш-Челик</b>	Народна бајка	9
<b>О змајевима</b>		12
<b>Орање Марка Краљевића</b>	Народна епска песма	15
<b>Марко Краљевић и бег Костадин</b>	Народна епска песма	15
<b>Занимање Марка Краљевића</b>	Бранко Стевановић	15
<b>О Марку Краљевићу</b>		18
<b>Златно јагње</b>	Светлана Велмар Јанковић	20
<b>Свети Сава и сељак без среће</b>	Народна прича	20
<b>Химна Светом Сави</b>		20
<b>Себични џин</b>	Оскар Вајлд	23
<b>Прича о дечаку и Месецу</b>	Бранко В. Радичевић	23
<b>О џиновима</b>		27
<b>Хајди</b>	Јохана Шпири	29
<b>Реч-две о Питеру</b>	Ијан Макјуан	29
<b>Мали квиз знања о писцима</b>		36
<b>Решења загонетки, ребуса и укрштенице</b>		41





Народне бајке

# Чардак ни на небу ни на земљи

## Баш-Челик

1. Народне бајке су настале:

- а) после ауторске бајке,
- б) кад су се људи описменили,
- в) у далекој прошлости.

Заокружи слово испред тачног одговора.

2. Ако је тврдња о народним бајкама тачна, заокружи Т, а ако је нетачна, заокружи Н.

- |   |   |   |
|---|---|---|
| • У њима има и стварних и нестварних бића и догађаја. | Т | Н |
| • Главни јунак нема увек добре особине.               | Т | Н |
| • Описују борбу између добра и зла.                   | Т | Н |
| • Добро на крају увек победи.                         | Т | Н |
| • Зло не буде увек кажњено.                           | Т | Н |

3. Српске народне бајке преносиле су се **с колена на колено**. То значи:

- а) с једног краја земље на други,
- б) с генерације на генерацију,
- в) из прошлости у садашњост.

Заокружи слово испред тачног одговора.

4. Допуни реченицу.

За сакупљање и записивање српских народних бајки најзаслужнији је

---

5. Повежи врсту бајке са њеним одликама.

- |                |                                      |
|----------------|--------------------------------------|
| народна бајка  | Знамо име њеног писца.               |
| ауторска бајка | То је новија бајка.                  |
|                | Не зна се ко је први испричао бајку. |
|                | Настала је у давно време.            |

6. Испред назива бајке која ти је била занимљивија за читање стави знак ✓. Затим запиши три разлога због којих ти се одабрана бајка више допала.

„Чардак ни на небу ни на земљи”

„Баш-Челик”



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_



\_\_\_\_\_

7. У табелу упиши који је догађај у овим народним бајкама у теби изазвао наведено осећање.

ОСЕЋАЊЕ	ДОГАЂАЈ	
	„Чардак ни на небу ни на земљи”	„Баш-Челик”
изненађење		
страх		
радост		

8. Попуни табелу. Затим упореди попуњена поља, па закључи и запиши по чему су сличне ове две народне бајке.

	„Чардак ни на небу ни на земљи”	„Баш-Челик”
почетак (прва реченица у бајци)		
главни јунак		
негативни ликови		
помоћници		
крај (последња реченица у бајци)		

Закључак: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

9. Размисли па запиши шта је слично, а шта се разликује у поступцима главног јунака у бајкама „Чардак ни на небу ни на земљи” и „Баш-Челик”.

Сличности

- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_

Разлике

- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_
- \_\_\_\_\_

10. Одгонетни народне загонетке. Решење напиши на линији.

а) Вито навито,  
по свем свијету извито,  
у сваку кућу увито.

\_\_\_\_\_

б) Ко има шест ногу,  
а иде само на четири?

\_\_\_\_\_

в) Сабља без гвожђа,  
јунак без кости.

\_\_\_\_\_

г) Шта баш онда опада кад расте?

\_\_\_\_\_

д) И без руку и без ногу  
сама себи друм прави.

\_\_\_\_\_

# О змајевима

1. Прочитај неколико занимљивости о змајевима у народним бајкама па одговори на питања.

Научници који су проучавали народну књижевност сматрају да је змај састављен од две животиње: од птице и змије.

У српским народним песмама и причама змија често има особине змаја јер је змај најпре био замишљен као крилата змија. Према српским веровањима змај и постаје од змије коју за девет година није видело човече око.

За змаја је нарочито карактеристична ватра, коју избацује на уста и која одскаче од његовог тела. Постоји мишљење да је змај добронамерно митско биће и да се може претворити у човека. Живи често у шупљем дрвету крај шумских вода или у самој води. Он може да утиче на кишу и сушу.

У бајкама су змајеви отимачи жена, али их побеђује главни јунак јер њему не могу да се супротставе. И змајеви-зетови отимају девојке, али касније помажу јунаку бајке да савлада зло.

- Од које животиње настаје змај, према српским веровањима?

---

- У шта змај може да се претвори?

---

- Где змајеви живе?

---

- Ко побеђује змајеве? Како му то успева?

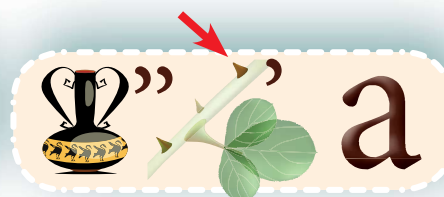
---

---

2. Реши ребусе.



---



---

### 3. Сисли и запиши једну загонетку о змају.

---

---

### 4. Прочитај „Причу за лаку ноћ” из књиге „Музика тражи уши” Дејана Алексића. Затим реши задатак и одговори на питања о главном јунаку.

Пожелио један змај да се запосли у причи за лаку ноћ. Наравно, нису му дали. Шта да ради једно тако грозно и неомиљено створење у причама за лаку ноћ?! Оне треба да буду нежне и топле да би деца могла фино да утону у сан.

Али узалуд је причати једном тврдоглавом змају како ствари стоје. Био је невероватно упоран. Сваки пут би долазио на **аудицију** у нади да ће га примити. Најзад су му рекли:

– Знате шта, када будемо примали створења за причу страве и ужаса, зваћемо вас. Али он није хтео да буде лик у језивим причама од којих се деца плаше. Никако! Његова блага змајевска душа чезнула је за тим да буде у причи која успављује добре дечаке и девојчице у свим крајевима света. Напорно је вежбао да буде фин и чини добра дела. Од те силне финоће осталим змајевима се гадило, па су одлучили да се више не друже с њим. Тако је остао сасвим сам. Није имао никога на свету. Не бисте веровали колико је био тужан. Не бих ни ја да једнога дана није дошао код мене.

– Добар дан! – рече ми **уцвељено**. – Јесте ли ви писац?

– Јесам.

– А пишете ли приче за лаку ноћ?

Ту се ја мало збуних. **Тешка срца** му рекох да никада нисам написао неку причу за лаку ноћ. Он се још више **снужди** када то чу.

– Ако икада будете писали причу за лаку ноћ, да ли бисте ме узели да будем лик у њој?

Док је чекао одговор, осетих како се његово добро змајевско срце стегло од стрепње. Знао сам да ће бити неутешен ако га још неко одбије.

– Наравно – одговорих – баш сам се спремао да напишем једну причу за лаку ноћ. Прича говори о змају који се кладио с једним пекаром да ће појести двеста педесет три кнедле са шљивама. И то уназад од последње до прве. Ако испуни опкладу, пекар ће сваком добром детету које уз причу заспи за доручак спремити палачинке.

– Јао! То је дивно! – одушеви се змај. – Ја просто обожавам кнедле са шљивама!

– Добро – рекох му – онда имаш посао. Честитам!

Не бисте поверовали како је поцупкивао од среће. Да већ није био зелен, могао бих се заклетити да је позеленео од радости. Толико је био задовољан.

– Али пази! – додадох. – Немој да **забушаваш**. Деца ће да броје уназад сваку кнедлу. Мораш да поједеш **равно** двеста педесет три да би добио опкладу.

– Ништа ви не брините, господине писац, све ће бити у реду.

Тако рече змај и одскакута у причу за лаку ноћ, из које је већ допирао опојан мирис дивних кнедли са шљивама. А ви добро пазите да ли ће да поједе сваку од двеста педесет три. Треба да бројите уназад. Ако случајно задремате у том послу, неће се десити ништа страшно. Само реците оном ко вам чита ову причу за лаку ноћ да броји уместо вас. Зашто бисте ви сами бројали када је то тешко радити док се зева? Дакле, лаку ноћ.

- Повежи речи и изразе са њиховим значењем.

аудиција	избегаваш обавезу, вараш, подваљујеш
уцвељено	тачно, баш
тешка срца	пробни наступ глумца, певача или свирача пред комисијом која га оцењује
снужди се	растужи се, сневесели се, покуњи се
забушаваш	жалосно, тужно
равно	нерадо, преко воље

- Шта ти је најзанимљивије у понашању змаја из ове приче?

---

- За чим је змај чезнуо?

---

- Шта је чинио да оствари своју жељу?

---

- Како су други змајеви на то реаговали?

---

- Како је писац покушао да му помогне?

---

- Опиши како се змај тада осећао.

---

- По чему се змај из ове приче разликује од змајева у народним бајкама?

---

---

# О Марку Краљевићу

1. Прочитај занимљивости о епском јунаку Марку Краљевићу и одговори на постављена питања.

## Марко и Херкул

Вук Караџић је упоређивао Марка Краљевића с познатим јунаком Херкулом, који је имао надљудску снагу и спретност. Марку је снагу даровала вила.

## Марков верни Шарац

Марко је дуго тражио доброг коња. Кад је пронашао Шарца, опробавао му је снагу покушавајући да га помери с места. У томе није успео јер је шарени коњ био тврдоглав и упоран. Зато је Марко помислио да је то прави коњ за њега.

У неким песмама помиње се да је кобила Шара ождебила Марковог доброг коња. Шарац је од мајке наследио способност да хитро скаче у висину и у даљину. Он је крилат, разуме говор људи и турски језик. Пије вино са својим господаром. Увек је спреман да помогне Марку и спречава непријатеље да му се приближе.

## Маркова стрела Татаранка

Маркова стрела Татаранка има посебну ознаку – девет белих соколових пера. Кад овај јунак над јунацима одапне Татаранку, она одлети толико далеко да ниједан човек својим очима не може да види, нити да измери докле је стрела летела.

## Марков позлаћени шестопер

То је чувено Марково оружје – буздован или топуз. Направљен је од гвожђа, чистог сребра и правог злата. У Марковим рукама позлаћени шестопер представља озбиљну претњу свима који нису праведни.

• Које вештине и способности Марковог Шарца ти се највише допадају?

\_\_\_\_\_

• По чему се препознаје Маркова стрела Татаранка?

\_\_\_\_\_

• Од чега је направљен Марков шестопер?

\_\_\_\_\_

• Ко се боји Марковог коња и оружја?

\_\_\_\_\_

2. Ове две загонетке имају исту одгонетку. Откриј је и запиши.

На трбуху коња носим,  
преко коња коњски реп;  
чује ме кућа и свијет.

Дрвен трбух, кожна леђа, длакама говори.

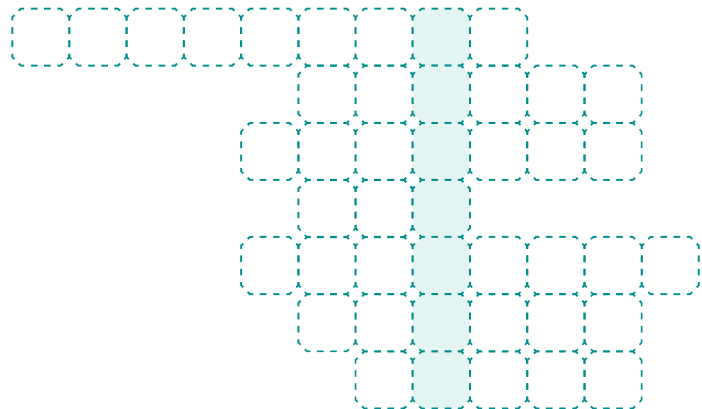
\_\_\_\_\_

3. Реши ребусе.



4. Реши укрштеницу. У обојеним квадратићима добићеш име Марковог ујака.

1. име Маркове мајке у епској песми
2. други назив за мегдан
3. путеви које Марко оре
4. оружје епског јунака
5. Турци који газе Марково орање
6. животиње које вуку рало
7. старинска мера за тежину



### Препорука за читање



У овој књизи пронаћи ћеш веома занимљиву причу „Сирото ждребе“ (у којој се прича о Краљевићу Марку кад је био дечак).



У овој књизи налазе се необичне приче о детињству Марка Краљевића „Марко добија снагу“ и „Како је Марко научио да се плаши“





## Мали квиз знања о писцима

У договору са учитељем или учитељицом направите мали одељењски квиз о познавању живота и стваралаштва писаца чији су текстови у вашој читанци за трећи разред.

Листу питања осмислите на основу података о писцима који се налазе уз текстове. У питањима могу да се нађу и наслови њихових песама, прича и драмских текстова које сте читали у овом и претходним разредима.

Организатори квиза могу да припреме и видео-презентацију с фотографијама и именима писаца. Одаберите и водитеља квиза. Одредите правила и број поена за тачне одговоре.

Како твоји другови и ти прослављате победу на неком школском такмичењу?

---

---

---

---

А како се понашате када ваша екипа изгуби?

---

---

---

---

Запиши свој коментар о победи и поразу као саставном делу игре и такмичења.

---

---

---

---

**Ово су примери за проверу твог знања о писцима из читанке за трећи разред.**

Прву песму написао је са девет година и посветио је свом оцу Угљеши. Волео је да путује и да се из Суботице враћа у Ниш, где су му живеле баба и тетка. Био је уредник часописа за најмлађе „Полетарац”. Знао је шта деца воле и обраћао им се с поштовањем.

---



Рођен је у Убу, а живео је у Београду. Још од детињства је обожавао позориште. Своје драмске текстове куцао је на писаћој машини. Волео је да гледа бокс-мечеве, да иде на пијаце и прича са сељацима. Пријатељи су га звали Але. Дружио се с Бранком Ћопићем и Душком Радовићем. Трудио се да за децу пише разумљиво и искрено.

---



Мајка му је била песникиња и од ње је наследио таленат за писање и љубав према књигама. За прву објављену песму добио је значајну награду. Облачио се веома необично и обожавао је цвеће. Његов споменик налази се у једном парку у Даблину.

---



Рођен је у Чачку. Његова мајка Косара умела је лепо да приповеда, а отац му је често читао Вукове народне приповетке. Родитељи су се мало нашалили с њим кад су му дали име по великом српском песнику.

---

